

سنجش پایداری حمل و نقل درون شهری در ایران

فردین قدوسی

۱- کارشناس ارشد عمران - حمل و نقل Email : fardin_ghoddousi@yahoo.com

چکیده

رویکرد توسعه پایدار با هدف کاهش اثرات نامطلوب حمل و نقلی بر جامعه و محیط زیست، توصیه شده است. توسعه پایدار در بخش حمل و نقل به این معنی است که سیستم حمل و نقل و فعالیت‌های آن با در نظر گرفتن سه پیش فرض مطرح شده (اقتصاد، اجتماع و محیط) ارزیابی شوند. به عبارتی دیگر، توسعه پایدار در بخش حمل و نقل سیستمی است که ضمن پاسخ به تقاضای جابجایی انسان، کالا و اطلاعات، دارای ویژگی‌های دسترس پذیری، ایمنی، امنیت، سازگاری با محیط زیست و قابل استطاعت بودن باشد. پژوهش حاضر بر اساس روش توصیفی-تحلیلی و نوع آن کاربردی است و شیوه جمع آوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای می‌باشد و ضمن معرفی مفهوم حمل و نقل پایدار شهری، شاخص‌های پایداری حمل و نقل، چالش‌های موجود و معیارهای ناپایداری به توصیف استراتژی‌ها و سیاست گذاری‌های رایج و عمومی در حوزه حمل و نقل پایدار می‌پردازد. با استخراج سیاست‌ها و راهکارهای موفق جهانی در زمینه توسعه حمل و نقل پایدار، راهکارهای قابل استفاده را معرفی می‌نماید. سپس فشرده ای از وضعیت نظام موجود حمل و نقل در ایران بر اساس شاخص‌ها و معیارهای ناپایداری، تشریح و عوامل هزینه زا برشمرده شده است.

واژه‌های کلیدی: حمل و نقل، پایداری، درون شهری، ایران.

۱- مقدمه

حمل و نقل شهری یکی از مهم‌ترین مسائل کلانشهرهای کشورهای در حال توسعه است. رشد سریع جمعیت و توسعه شهری باعث افزایش تقاضای حمل و نقل شهری شده است و عرضه زیرساخت‌ها و خدمات حمل و نقل پاسخگوی تقاضای سفر نیست. از سوی دیگر افزایش خودروهای شخصی در شهرهای پرجمعیت موجب مشکلاتی چون ازدحام، آلودگی هوا و صوتی، از بین رفتن منابع تجدید ناپذیر، تصادف و نابرابری اجتماعی می‌شود. نقش حمل و نقل در زندگی انسان‌ها بسیار مهم است. یک سیستم حمل و نقل کارا نقش مهمی در برآورده کردن نیازهای روزمره شهروندان دارد و شامل دسترسی به خدمات و امکانات رفاهی چون محل کار، مرکز آموزشی، خدمات بهداشتی و تفریحی می‌شود. مدیریت حمل و نقل با برنامه ریزی، سازماندهی، تامین منابع، هدایت و کنترل نقش مهمی در ایجاد سیستم حمل و نقل پایدار دارد. بروز یا تشدید چنین آثار زیان باری در حوزه حمل و نقل، در سالیان اخیر مورد توجه اکثر کارشناسان و برنامه ریزان قرار گرفته است (استادی جعفری و رصافی، ۱۳۹۲: ۵). کاندیراکسی (۲۰۰۹) بر این باور است که مشکلات حمل و نقل در کشورهای در حال توسعه که تحت الگوی فعلی حمل و نقل و فشارهای برخاسته از رشد اقتصادی سریع هستند، بهبود نخواهند یافت. در نتیجه، پیش بینی می‌شود که شلوغی، آلودگی، تأثیرات منفی بر سلامت، مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه‌ای، افزایش یابد. سازمان بهداشت جهانی (۲۰۰۴) پیشبینی کرد که تصادفات جاده‌ای با بیش از دو میلیون مرگ و میر در سال، پنجمین علت مرگ و میر در سال ۲۰۳۰ خواهد بود.